

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI

KHOA VĂN HÓA DU LỊCH

**DU LỊCH THIÊN NGUYỆN TẠI VIỆT NAM –
THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : ThS. Nguyễn Thị Việt Hương

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Nguyệt

HÀ NỘI – 2014

LỜI CẢM ƠN

Lời đầu tiên, cho phép em được gửi lời cảm ơn tới thầy, cô giáo bộ môn và các thầy, cô giáo khoa Văn hóa Du lịch, thông qua những bài giảng trang bị cho em kiến thức quý báu, cần thiết về ngành và nghề cũng như cung cấp thông tin, kiến thức cho em thực hiện khóa luận này!

Đặc biệt, em xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất tới TS. Nguyễn Thị Việt Hương – Trưởng phòng Đào tạo, trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã tận tâm hướng dẫn em hoàn thành khóa luận tốt nghiệp!

Em xin chân thành cảm ơn!

Sinh viên thực hiện

Nguyễn Thị Nguyệt

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Nhiệm vụ của đề tài	3
4. Đối tượng nghiên cứu	3
5. Phạm vi nghiên cứu	4
6. Tình hình nghiên cứu đề tài.....	4
7. Phương pháp nghiên cứu	5
8. Bố cục của đề tài	6
CHƯƠNG 1.....	7
KHÁI QUÁT VỀ DU LỊCH THIÊN NGUYÊN	7
1.1. Khái niệm	7
1.2. Lịch sử ra đời và phát triển.....	10
<i>1.2.1. Trên thế giới.....</i>	<i>10</i>
<i>1.2.2. Tại Việt Nam.....</i>	<i>12</i>
1.3. Ý nghĩa của hoạt động du lịch thiên nguyên.....	15
<i>1.3.1. Với du lịch.....</i>	<i>15</i>
<i>1.3.2. Với cộng đồng.....</i>	<i>17</i>
1.4. Dự báo xu hướng phát triển của du lịch thiên nguyên trong thời gian tới	19
CHƯƠNG 2.....	22
TIỀM NĂNG VÀ THỰC TRẠNG DU LỊCH THIÊN NGUYÊN TẠI VIỆT NAM	22
2.1. Tiềm năng du lịch thiên nguyên tại Việt Nam	22

2.1.1. Tài nguyên du lịch	22
2.1.2. Điều kiện xã hội	26
2.1.3. Chính sách của Nhà nước	29
2.2. Thực trạng du lịch thiện nguyện ở Việt Nam.....	32
2.2.1. Cách thức xây dựng, tổ chức thực hiện và giá thành chương trình du lịch.....	32
2.2.2. Nguồn khách	36
2.2.3. Cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch.....	37
2.2.3.1. Đường sá, phương tiện vận chuyển	37
2.2.3.2. Lưu trú, ăn uống.....	38
2.2.3.3. Cơ sở vật chất kỹ thuật	39
2.2.4. Một số chương trình du lịch thiện nguyện tiêu biểu.....	40
2.2.5. Những khó khăn, thách thức trong việc phát triển du lịch thiện nguyện tại Việt Nam.....	46
CHƯƠNG 3.....	50
ĐỊNH HƯỚNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH DU LỊCH THIỆN NGUYỆN TẠI VIỆT NAM.....	50
3.1. Những định hướng phát triển loại hình du lịch thiện nguyện.....	50
3.2. Giải pháp.....	52
3.2.1. Nhóm giải pháp về cơ chế, chính sách	52
3.2.2. Nhóm giải pháp về phân đoạn và lựa chọn thị trường mục tiêu.....	54
3.2.3. Nhóm giải pháp về xây dựng sản phẩm.....	56
3.2.3.1. Khảo sát, thiết kế chương trình du lịch.....	56
HÀ GIANG - ÁM TÌNH YÊU THƯƠNG 4 NGÀY/ 3 ĐÊM.....	58
3.2.3.2. Đa dạng hóa chương trình du lịch.....	60
3.2.4. Nhóm giải pháp về phát triển sản phẩm	62
3.2.4.1. Đa dạng điểm đến	62

3.2.4.2. <i>Phát triển loại hình homestay</i>	64
3.2.4.3. <i>Đa dạng các hoạt động bổ sung và các hoạt động tình nguyện</i>	64
3.2.5. Nhóm giải pháp về hoàn thiện cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch	65
3.2.6. Nhóm giải pháp hỗ trợ	67
3.2.6.1. <i>Liên hệ với các tổ chức từ thiện trong nước và nước ngoài</i>	67
3.2.6.2. <i>Liên hệ địa phương</i>	68
3.2.7. Nhóm giải pháp về phát triển nguồn nhân lực	70
3.2.8. Nhóm giải pháp về xúc tiến quảng bá	72
3.2.8.1. <i>Lập trang web du lịch thiện nguyện cung cấp thông tin cho khách du lịch</i>	72
3.2.8.2. <i>Nâng cao vai trò của các đại lý du lịch tại nước ngoài</i>	74
3.2.8.3. <i>Tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng</i>	75
PHẦN KẾT LUẬN	78
TÀI LIỆU THAM KHẢO	81
PHỤ LỤC	83

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Những thập kỷ gần đây chứng kiến sự phát triển mạnh mẽ của ngành du lịch. Sau những bộn bề, lo toan của cuộc sống, áp lực công việc, con người tìm đến du lịch để thư giãn, đồng thời tìm hiểu các vùng đất mới, học hỏi kinh nghiệm cũng như thiết lập các mối quan hệ. Du lịch là nhu cầu bậc cao của con người, do đó, trong điều kiện kinh tế và xã hội phát triển như ngày nay, du lịch đang ngày càng được ưa chuộng. Cùng với sự phát triển của xã hội, các loại hình du lịch cũng được đa dạng hóa từng ngày, đáp ứng tốt nhất nhu cầu của du khách cũng như phát triển thế mạnh của quốc gia mình.

Mục tiêu chung của du lịch thế giới là phát triển du lịch bền vững. Muốn thế, tổ chức hoạt động du lịch phải gắn với trách nhiệm bảo vệ môi trường, giữ gìn tài nguyên và gắn liền với giá trị con người, xã hội. Nhận thấy xu hướng đó, loại hình du lịch thiện nguyện đã được nghiên cứu, thực hiện, nhận được sự quan tâm của các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch và sự ủng hộ của cộng đồng. Du lịch thiện nguyện bắc những nhịp cầu yêu thương giữa các cá nhân, tổ chức có lòng hảo tâm, mong muốn được trực tiếp giúp đỡ những người kém may mắn. Sự chia sẻ cả về vật chất và chung tay giúp đỡ kinh tế, văn hóa, giáo dục,... sẽ làm giảm khó khăn, áp lực cho cộng đồng, hướng đến một xã hội công bằng, bình đẳng và tốt đẹp hơn. Xét trên lĩnh vực du lịch, du lịch thiện nguyện sẽ làm đa dạng các loại hình du lịch, tạo doanh thu và thêm sự lựa chọn cho du khách. Đi du lịch sẽ không chỉ đơn giản là tham quan, khám phá nữa mà sẽ mang một ý nghĩa nhân văn cao đẹp.

Trên thế giới, đặc biệt là ở các nước châu Âu, châu Mỹ, du lịch thiện nguyện đã xuất hiện từ lâu và trở thành phong trào mạnh mẽ. Các quốc gia mạnh về du lịch nhanh chóng nắm bắt được xu hướng phát triển của du lịch và nhu cầu của thị trường để phát triển du lịch thiện nguyện thành một dòng sản phẩm chuyên nghiệp, đa dạng trong hoạt động và đề cao yếu tố thiện nguyện trong mỗi chuyến đi.

Việt Nam là một quốc gia có tiềm năng du lịch nói chung và du lịch thiện nguyện nói riêng. Nước ta có lợi thế về vị trí địa lý, được thiên nhiên ưu đãi nhiều tài nguyên du lịch, Nhà nước có chính sách thông thoáng và khuyến khích, ưu tiên phát triển du lịch, cư dân còn nhiều khó khăn nhưng thân thiện, cởi mở. Có lợi thế, tuy nhiên hoạt động du lịch tại Việt Nam còn gặp phải nhiều hạn chế cũng như tồn tại những mặt yếu kém. Vừa làm vừa thăm dò, chưa phát triển thành sản phẩm chuyên đề, nghèo nàn trong hoạt động, cách thức tổ chức không thống nhất, nguồn nhân lực thiếu nhạy bén và sáng tạo,... làm lãng phí tiềm năng du lịch thiện nguyện Việt Nam.

Là một sinh viên văn hóa du lịch, nắm rõ những lợi thế và yếu kém của du lịch nước nhà, xu hướng phát triển của du lịch thế giới và chính sách du lịch bền vững của Nhà nước, nhận thấy tiềm năng và ý nghĩa nhân văn cao đẹp của loại hình du lịch thiện nguyện: tiềm năng có, nhu cầu lớn nhưng sự phát triển còn hạn chế. Vì vậy, người viết chọn đề tài **“Du lịch thiện nguyện tại Việt Nam – Thực trạng và giải pháp phát triển”** là đề tài nghiên cứu. Hy vọng rằng với việc tìm hiểu, phân tích sẽ giúp các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch nhận thấy một hướng đi mới đồng thời với các giải pháp đưa ra góp phần thúc đẩy sự phát triển của loại hình du lịch thiện nguyện tại Việt Nam, nâng cao doanh thu du lịch

và chất lượng đời sống xã hội để trong tương lai không xa, đây sẽ là nguồn lực xã hội lớn cho hoạt động phát triển ở Việt Nam.

2. Mục đích nghiên cứu

Thông qua việc nghiên cứu, phân tích và đánh giá tiềm năng, thực trạng du lịch thiện nguyện ở Việt Nam, đề tài khẳng định những ưu thế và giá trị nhân văn của loại hình du lịch này. Từ đó, đề xuất những giải pháp nhằm thu hút khách du lịch, sự quan tâm của các công ty lữ hành để phát triển du lịch thiện nguyện trở thành loại hình du lịch thế mạnh của Việt Nam.

3. Nhiệm vụ của đề tài

Để thực hiện mục đích trên, đề tài thực hiện những nhiệm vụ sau:

- Hệ thống hóa khái niệm về du lịch thiện nguyện, các thành tố và ý nghĩa với du lịch, xã hội.
- Khảo sát thực tế và đánh giá tiềm năng du lịch thiện nguyện ở Việt Nam
- Thu thập số liệu, ý kiến của các hãng lữ hành và du khách về loại hình du lịch này.
- Phân tích các thức tổ chức thực hiện du lịch thiện nguyện tại Việt Nam để có đánh giá về ưu và nhược điểm.
- Đề xuất các giải pháp phát triển loại hình du lịch này phù hợp với điều kiện du lịch Việt Nam.

4. Đối tượng nghiên cứu

Đề tài tập trung nghiên cứu những tiềm năng về du lịch và con người để phát triển loại hình du lịch thiện nguyện tại Việt Nam; hoạt động du lịch thiện nguyện của các công ty du lịch để đưa ra những giải pháp tối ưu.

5. Phạm vi nghiên cứu

Về không gian: tập trung khảo sát các công ty trên địa bàn Hà Nội gồm có Công ty Du lịch Tâm hồn Á châu, Công ty Du lịch Hà Nội Redtours và Công ty Du lịch Vietravel. Ngoài ra, đề tài tham khảo thông tin của các công ty lữ hành như Công ty Du lịch Đất Việt, Saigon Stars,...

Về thời gian: đề tài khảo sát các hãng lữ hành từ ngày 07/04/2014 đến 26/04/2014.

6. Tình hình nghiên cứu đề tài

Với việc nghiên cứu và xây dựng thành công dự án “Du lịch thiện nguyện” (HumanITour) được nhận giải thưởng Doanh nhân xã hội năm 2010 của Trung tâm Hỗ trợ Sáng kiến Phục vụ Cộng đồng (CSIP), Trung tâm nghiên cứu phát triển bền vững (CSDS) đã đưa ra nhiều nghiên cứu phát triển du lịch thiện nguyện tại Việt Nam. Tuy nhiên, CSDS là một tổ chức phi chính phủ, do đó những nghiên cứu về du lịch thiện nguyện của tổ chức này tập trung vào thực hiện các hoạt động thiện nguyện, mục đích chính là hướng tới cộng đồng, không phục vụ cho sự phát triển của du lịch.

Bài nghiên cứu “*Tài liệu hướng dẫn phát triển du lịch cộng đồng*” của Viện Nghiên cứu và Phát triển ngành nghề nông thôn Việt Nam (2012) tập trung nghiên cứu và hướng dẫn về định hướng phát triển du lịch cộng đồng ở Việt Nam như du lịch nông nghiệp, du lịch bản địa, du lịch làng,.... Đề tài nghiên cứu cấp bộ “*Nghiên cứu xây dựng mô hình phát triển dựa vào cộng đồng tại Chùa Hương – Hà Tây*” của TS. Quế Võ (2003) nghiên cứu thực trạng phát triển phát triển du lịch tại Chùa Hương và xây dựng mô hình du lịch cộng đồng dựa vào Chùa Hương. Bên cạnh đó, nhiều tác giả, nhà báo có viết về du lịch thiện nguyện như bài báo “*Du lịch thiện nguyện*” của *Báo Điện tử Đại biểu Nhân dân*, tác giả

Trần Thanh Hoàng ra ngày 07/11/2010. Tuy nhiên, tất cả vẫn chỉ dừng lại ở lý luận, quảng bá và giới thiệu. Điều chúng ta cần là một nghiên cứu toàn diện về tiềm năng, phân tích được thực trạng khai thác ở nước ta để từ đó đề xuất các giải pháp phát triển. Đó mới là nhiệm vụ cấp thiết.

Tại khoa Văn hóa Du lịch, trường Đại học Văn hóa Hà Nội, chưa có đề tài nào nghiên cứu về loại hình du lịch mới mẻ và đầy tiềm năng này. Vì vậy, đề tài hy vọng sẽ đưa ra một cái nhìn tổng quát về du lịch thiện nguyện, cách Việt Nam làm du lịch thiện nguyện và đề xuất hữu ích đưa loại hình này trở thành thế mạnh của du lịch Việt Nam.

7. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp khảo sát thực tế: Khảo sát các công ty du lịch trên địa bàn Hà Nội, lấy số liệu, cách thức tổ chức, nguồn khách, quan điểm của các công ty về loại hình du lịch mới này và một số đề xuất, phương hướng của các doanh nghiệp lữ hành.

- Phương pháp điều tra, thu thập tài liệu: Thu thập tài liệu của các công ty lữ hành về các chương trình du lịch, thông tin trên internet, tài liệu về du lịch, tìm hiểu thông tin qua sách vở, tạp chí cũng như tài liệu nước ngoài về loại hình du lịch thiện nguyện,...

- Phương pháp tổng hợp, phân tích: Thông qua tài liệu, số liệu và các thông tin thu thập được từ các công ty, tài liệu tham khảo, khách du lịch, rút ra ưu điểm, hạn chế của loại hình du lịch thiện nguyện. Phân tích xu hướng du lịch thiện nguyện trong thời gian tới, tiềm năng của du lịch thiện nguyện tại Việt Nam để đưa ra những đề xuất phù hợp.

- Phương pháp điều tra xã hội học: Phỏng vấn, lấy ý kiến của du khách đã tham gia các chương trình du lịch thiện nguyện để nắm bắt nhu cầu, mong muốn

của du khách và cảm nhận của khách du lịch về các chương trình du lịch thiện nguyện đã tham gia.

- Các phương pháp khác...

8. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, đề tài được chia thành 3 chương:

Chương 1– Khái quát về du lịch thiện nguyện.

Chương 2– Tiềm năng và thực trạng du lịch thiện nguyện tại Việt Nam.

Chương 3– Định hướng và một số giải pháp phát triển loại hình du lịch thiện nguyện tại Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2011), *Báo cáo đề án chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*, Hà Nội.
2. Đặng Doanh (2009), *18 năm đồng hành cùng những người yếu thế Việt Nam*, Tạp chí Lao động Xã hội.
3. Phan Thị Dung (2009), *Tâm lý du khách*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
4. Bùi Đẹp, *Di sản thế giới tại Việt Nam*, Nxb Trẻ.
5. Nguyễn Hà (2012), *Hỏi đáp pháp luật về chính sách hỗ trợ người nghèo, nông dân, ngư dân và đồng bào dân tộc thiểu số*, Nxb Tư pháp.
6. Phạm Lê Hoàn, Lê Tấn (1989), *Việt Nam cảnh đẹp và di tích*, Nxb Thành phố Hồ Chí Minh.
7. Nguyễn Đình Huệ, Vũ Văn Hiếu (2001), *Du lịch bền vững*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
8. Nguyễn Hải Hữu (2002), *Bảo vệ và chăm sóc trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn*, Hà Nội.
9. Nguyễn Hải Hữu (2012), *Giáo trình nhập môn an sinh xã hội*, Nxb Lao động xã hội, Hà Nội.
10. Ngọc Lê (2009), *Mô hình Đội hoạt động xã hội tình nguyện – Một hướng đi đúng*, Tuyên giáo.
11. Bùi Thị Xuân Mai (2010), *Giáo trình nhập môn công tác xã hội*, Nxb Lao động xã hội, Hà Nội.
12. Nxb Chính trị Quốc gia, 1999, *Pháp lệnh du lịch*.
13. Nxb Pháp lý, 1992, *Các vấn đề pháp luật về quản lý, kinh doanh xuất nhập khẩu, thương mại và du lịch*.

14. Nxb Tư pháp, 2005, *Hỏi đáp về luật xóa đói giảm nghèo*.
15. Hồ Đức Phước (2009), *Một số vấn đề hoàn thiện quản lý Nhà nước đối với cơ sở hạ tầng đô thị du lịch ở Việt Nam*.
16. Dương Văn Sáu (2004), *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
17. Lâm Phương Thanh, Nguyễn Văn Định (2003), *Cẩm nang thanh niên tình nguyện*, Nxb Thanh niên.
18. Tổng cục Du lịch, Hội đồng biên soạn giáo trình cơ sở ngành, *Giáo trình marketing du lịch*, Nxb Lao động xã hội.
19. Trần Nhật (1996), *Du lịch và kinh doanh du lịch*, Nxb Văn hóa thông tin, Hà Nội.
20. Doiron, Normand (1995), *L'art de voyager: Le déplacement a l'époque classique*, Lespresses de l'univ. Laval.

Các trang web:

21. <http://www.vietnamtourism.com>
22. <http://vietbao.vn>
23. <http://www.itdr.org.vn>
24. <http://daibieunhandan.vn>
25. <http://csds.vn/>
26. Humanitour.net